

Natjecanje iz filozofije

Organizatori

Ministarstvo znanosti i obrazovanja
Agencija za odgoj i obrazovanje
Hrvatsko filozofsko društvo

Sjedište i adresa Državnoga povjerenstva

Agencija za odgoj i obrazovanje
Donje Svetice 38, 10000 Zagreb

Predsjednik državnoga povjerenstva

Tomislav Reškovic, prof., vanjski suradnik AZOO
Agencija za odgoj i obrazovanje, Donje Svetice 38, 10000 Zagreb
telefon: 091 291 7851; e-mail: tomislav.reskovac@azoo.hr

Vremeni natjecanja

Školsko natjecanje: 2. veljače 2021.
Međužupanijsko natjecanje: 5. ožujka 2021.
Državno natjecanje: 19.–21. travnja 2021.

Razine natjecanja

1. školska natjecanja
2. međužupanijska natjecanja
3. državno natjecanje

Kategorije natjecanja

1. filozofija
2. kvalifikacije za *Međunarodnu filozofsku olimpijadu* (<http://www.philosophy-olympiad.org/>)

Način organiziranja natjecanja

Školska natjecanja održat će se prema vremeniku koji je odobrilo Ministarstvo znanosti i obrazovanja i na temelju testa i esejskog zadatka koji su izrađeni u Državnom povjerenstvu za natjecanje iz filozofije.

Međužupanijska natjecanja i državno natjecanje održat će se prema programu koji će sastaviti povjerenstvo za Natjecanje iz filozofije, koje imenuje organizator natjecanja.

Svrha je natjecanja iz filozofije:

- poticati mlade na filozofski način mišljenja,
- poticati učenike na različite oblike kreativnog rada i aktivnog učenja kroz rad na izvornim filozofskim tekstovima (pismeni i usmeni oblici),
- učiti učenike i nastavnike kako artikulirati, analizirati i evaluirati filozofske pozicije i argumente,
- motivirati nastavnike za intenzivniji rad s učenicima kao i za osobno stručno usavršavanje,
- motivirati nastavnike za rad s nadarenim učenicima (interdisciplinarno povezivanje nastavnih sadržaja u module),
- motivirati učenike za sudjelovanje u izvannastavnim aktivnostima povezanim s filozofijom (dodatna nastava),
- pripremiti učenike za uspješno svladavanje razredbenog postupka na fakultetima koji zahtijevaju poznavanje gradiva iz nastavnoga predmeta filozofija,
- pronaći najbolje kandidate za Međunarodnu filozofsku olimpijadu,
- pored stjecanja znanja i vještina, ispunjavati odgojnu svrhu same filozofije.

Za natjecanje se mogu prijaviti učenici IV. razreda srednjih škola koji uče filozofiju u redovitom, izbornom i fakultativnom programu.

RAZINE NATJECANJA

A. Školsko natjecanje

Školsko natjecanje sastoji se od dva dijela:

1. provjera znanja testom – deset pitanja koja se odnose na zadanu literaturu (45 minuta)
2. pisanje eseja o temi koja je vezana za zadanu literaturu (120 minuta).

Pravo je svake škole, osim škola iz Grada Zagreba, odrediti (na temelju školskog natjecanja) natjecatelje za međužupanijsko natjecanje tako da njihov ukupni broj nije viši od broja četvrtih razreda (koji slušaju filozofiju) plus jedan. Npr. ako škola ima samo jedan razred, dopušteno joj je poslati dva učenika na međužupanijsko natjecanje.

Pravilo za Grad Zagreb je sljedeće: broj četvrtih razreda koji slušaju filozofiju dijeli se s 2 te se tom broju učenika pridoda 1, što se potom zaokružuje na cijeli broj. Tako dobivenom broju pridodaje se jedan učenik. Ovom računicom dobili bismo maksimalan broj učenika koji pojedina škola s područja Grada Zagreba može prijaviti za sudjelovanje na međužupanijskom natjecanju. Npr. ako škola ima 3 četvrta razreda to je $3:2=1,5$. Taj se broj zaokružuje na 2. Dodaje se 1, pa tako dobivamo 3 učenika koje škola smije poslati na međužupanijsko natjecanje iz filozofije.

B. Međužupanijsko natjecanje

Međužupanijsko natjecanje sastoji se od dva dijela:

1. provjera znanja testom – deset pitanja koja se odnose na zadanu literaturu (45 minuta)
 2. pisanje eseja o temi koja je vezana za zadanu literaturu (120 minuta).
- Svi učenici pristupaju svim dijelovima natjecanja (test i esej).
 - Na temelju rezultata kojega učenici postignu na međužupanijskom natjecanju, određeni će se broj učenika pozvati i na natjecanje na državnoj razini.
 - O kvotama za državno natjecanje odlučit će Državno povjerenstvo u suradnji s organizatorima natjecanja, a odluka Državnog povjerenstva je konačna i na nju nema prava žalbe.
 - U slučaju da pojedini međužupanijski centri nakon dostave rezultata školskog natjecanja nemaju minimalno 8 učenika za daljnju razinu natjecanja, obveza je pojedinog centra tu informaciju dostaviti predsjedniku Državnog povjerenstva, koji će dogovoriti spajanje pojedinih centara u svrhu pravednije organizacije međužupanijskog natjecanja.

- Natjecatelji pišu eseje na računalima, osim ako to nikako nije tehnički izvedivo.
- Najveći broj bodova iz testa iznosi 30 bodova.
- Najveći broj bodova iz eseja iznosi 40 bodova.
- Izrada testova, teme eseja, broj mogućih bodova i način bodovanja određen je komisijski (dva sveučilišna nastavnika i predsjednik Povjerenstva).
- Izbor tema za esej je sljedeći: učenici apsolutnom većinom glasova izabiru *jednu* od predloženih tema. (Svi učenici pišu esej na *istu* temu.)
- Po završetku pisanja eseja, pristupa se ispravljanju eseja. Poslije izrade liste najbolje napisanih eseja, izrađuje se privremena lista poretka zbrajanjem bodova iz testa i eseja. Svi su sudionici pod zaporkom. Lista se stavlja na mjesto koje je vidno i dostupno svim sudionicima.
- Za moguće prigovore i žalbe učenici i mentori obraćaju se u pismenom obliku žalbenoj komisiji. Za to je predviđeno vrijeme od 30 minuta nakon svakog dijela natjecanja (nakon objave rezultata testa te nakon objave rezultata eseja).
- Poslije završetka žalbenoga postupka, načinit će se konačna lista natjecanja i proglasiti najbolje plasirani učenici.
- Škole će od međuzupanijskih povjerenstava na vrijeme dobiti detaljnije upute o organizaciji i tijeku natjecanja.

C. Državno natjecanje

Ukupan broj učenika koji može sudjelovati na državnom natjecanju jest 26 učenika.

Državno natjecanje sastoji se od tri dijela:

1. provjera znanja testom – deset pitanja koja se odnose na zadanu literaturu (45 minuta)
2. pisanje eseja o temi koja je vezana za određenu, zadanu literaturu (120 minuta),
3. usmeni ispit za najbolje plasirane kandidate.

- Svi učenici pristupaju pisanju testa i eseja.
- Nakon prva dva dijela natjecanja izabiru se 3 najbolje plasirana učenika koja će biti pozvana na usmeni dio natjecanja. Ako je razlika između trećeplasiranog i četvrtoplasiranog učenika manja od 2 boda, tada će se i četvrtoplasirani učenik pozvati na usmeni dio natjecanja.
- Znanje na usmenom dijelu ispita ocjenjivat će 3 ispitivača koji nisu mentori učenicima. Svaki će ispitivač postaviti po jedno pitanje svakom natjecatelju.
- Gradivo koje je obuhvaćeno trima razinama ispitivat će se kumulativno. To znači da najviša, državna razina, sadržava dijelove gradiva nižih razina. Isto vrijedi i za međuzupanijsko natjecanje (sadržavat će dio školske razine).
- Za moguće prigovore i žalbe učenici i mentori obraćaju se u pismenom obliku žalbenoj komisiji. Predviđeno je vrijeme od 30 minuta nakon svakog dijela natjecanja (nakon objave rezultata testa te nakon objave rezultata eseja).
- Poslije završetka žalbenoga postupka, načinit će se konačna lista natjecanja i proglašenje najbolje plasiranih učenika.
- Raspored za pojedine dijelove natjecanja iz filozofije na državnoj razini bit će utvrđen naknadno.

TEMA NATJECANJA IZ FILOZOFIJE U 2021. GODINI: POJEDINAC I ZAJEDNICA

Obrazloženje teme

Tema ovogodišnjeg natjecanja je *Pojedinac i zajednica*. Dakako, ovdje nije riječ o bilo kojoj vrsti zajednice (nije riječ o obitelji, krugu prijatelja ili razredu u školi), već o *političkoj zajednici*, odnosno o zajednici „onih koji vladaju i kojima se vlada“. Stoga je riječ o jednoj od centralnih tema filozofije politike u kojoj se isprepliću brojna pitanja i problemi oko kojih se tijekom povijesti filozofije oblikovalo mnoštvo filozofskih rasprava koje ne samo da traju do danas, već imamo dojam da su upravo danas važnije no ikada. Sva je prilika da su sličan dojam imali i Grci, uostalom, jednako kao i

Ljudi u svim kasnijim povijesnim razdobljima. Jedan od razloga za to zacijelo leži i u tome što je riječ o pitanjima i problemima koji su povezani s činjenicom da je svatko od nas *pojedinaac u zajednici* i da ta priča, svjedočilo nam se to ili ne, uvijek govori o nama samima.

Jedno od pitanja koje ova tema otvara je i pitanje *što je zajednica pojedinca?* Je li zajednica tek nužno sredstvo za ostvarenje osobnih ciljeva (dobrog života, sreće ili kako god to zvali) ili su ti ciljevi ostvarivi jedino životom u zajednici? Je li za pojedinca život u političkoj zajednici *prirodno* okruženje njegove ljudskosti ili je pak riječ o implicitnom dogovornom aranžmanu koji počiva na uzajamnoj koristi? I, s obzirom na to, koje su onda obveze pojedinca prema zajednici, a koje pak zajednice ili, specifičnije, države prema pojedinca? Što smijemo očekivati od države, a što ona od nas? Smije li država ograničavati prava i slobode pojedinaca u ime borbe protiv pandemije i zaštite javnog zdravlja? Smiju li pojedinci na to odgovoriti građanskim neposlušom?

Nadalje, koje su političke vrijednosti utemeljujuće za dobru političku zajednicu? Je li to, kao što tvrde neki, prvenstveno sloboda ili pak, kao što tvrde drugi, pravednost? Kakvo je uopće značenje temeljnih političkih vrijednosti, poput jednakosti, slobode ili pravednosti, kakva je priroda njihova odnosa i što se zbiva kada su one u sukobu?

Naposljetku, kako urediti odnose u društvima u kojima se sukobljavaju različiti interesi pojedinaca ili društvenih skupina? Kako pak u kulturno i svjetonazorski pluralnim društvima, u kojima postoje različite (i često suprotstavljene) predodžbe o dobrom životu? Smiju li se, po logici većinskog odlučivanja i u ime stabilnosti političke zajednice, dovoditi u pitanje neka od onih prava koja onima koji su u manjini jamče mogućnost da, iako u manjini, budu ravnopravan dio društva?

Dakako, ovo su samo neki od problema na koje ova tema upućuje. Vjerujemo da će učenice i učenici, uz pomoć svojih mentorica i mentora, u tekstovima koji su odabrani za ovogodišnje natjecanje, ali i u suvremenoj zbilji, prepoznati ne samo te, već i neke druge probleme koji su vezani uz temu. Od njih jednako tako očekujemo da u tim tekstovima identificiraju različite filozofijske pristupe, pozicije i argumente, da procijene njihove prednosti i nedostatke te da filozofijski artikuliraju i argumentiraju stajalište koje drže prihvatljivim.

Popis literature i tekstovi za školsku razinu natjecanja iz filozofije nalaze se na mrežnim stranicama Agencije kao dodatak ovom tekstu te na mrežnim stranicama Hrvatskog filozofskog društva na internetskoj adres: <http://www.hbfd.hr/content/nastava-filozofije-logike-i-etike>.

Popis literature i tekstovi za međuzupanijsku i državnu razinu natjecanja bit će objavljeni na mrežnim stranicama AZOO i HFD najkasnije 18. siječnja 2021.

KVALIFIKACIJE ZA MEĐUNARODNU FILOZOFSKU OLIMPIJADU

Obavijest o kvalifikacijama za Međunarodnu filozofsku olimpijadu bit će objavljena najkasnije 18. siječnja 2021. godine na mrežnim stranicama AZOO.

ČLANOVI DRŽAVNOGA POVJERENSTVA NATJECANJA IZ FILOZOFIJE

1. Žaklina Bender, prof., Gimnazija Požega, Požega
2. doc. dr. sc. Bruno Ćurko, Sveučilište u Splitu, Filozofski fakultet, Odsjek za filozofiju, Split
3. Slavica Gojević, prof., Srednja škola „Ban Josip Jelačić“, Zaprešić
4. prof. dr. sc. Hrvoje Jurić, Sveučilište u Zagrebu, Filozofski fakultet, Odsjek za filozofiju, Zagreb
5. Dunja Marušić-Brezetić, prof., I. gimnazija, Zagreb
6. Tomo Matičević, prof., Srednja škola za dizajn, grafiku i održivu gradnju, Split
7. Igor Miošić, prof., Gimnazija Dubrovnik, Dubrovnik
8. Nikolina Mišić, prof., XII. gimnazija, Zagreb
9. prof. dr. sc. Boško Pešić, Sveučilište J. J. Strossmayera u Osijeku, Filozofski fakultet, Odsjek za filozofiju, Osijek
10. Tomislav Reškovac, prof., Privatna klasična gimnazija, Zagreb, **predsjednik**
11. Katarina Stupalo, prof., Gimnazija Lucijana Vranjanina, Zagreb
12. mr. sc. Željka Winkler, prof., Srednja škola „Ban Josip Jelačić“, Zaprešić
13. doc. dr. sc. Ivana Zagorac, Sveučilište u Zagrebu, Filozofski fakultet, Odsjek za filozofiju, Zagreb

Dodatne se informacije mogu dobiti od predsjednika Državnog povjerenstva na tomislav.reskovac@azoo.hr

Napomena

Uporaba imenica (učenik, nastavnik itd.) u tekstu podrazumijeva i osobe ženskog i osobe muškog spola, dakle: učenice/učenike, nastavnice/nastavnike itd.